

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van de Gemeente Arnhem
T.a.v.
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon

Onze referentie
1157038

Datum 07 juli 2021
Betreft Advies RCE | verbouw Huissensedijk 14 te Elden

Gegevens beschermd(e) monument(en)

Naam	(voormalige) Pastorie Elden
Adres	Huissensedijk 14
Postcode/plaats	6842AK Arnhem
Gemeente/provincie	Arnhem; Gelderland;
Monumentnummer	8386

Geacht college,

Op 1 juni 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning niet te verlenen. In onderstaande motivering benoem ik puntsgewijs de voorgestelde ingrepen en de benodigde aanpassingen in het plan die in de toekomst tot een positief advies zouden kunnen leiden.

Het plan

Aan u wordt een omgevingsvergunning gevraagd voor het ingrijpend verbouwen van de voormalige pastorie te Elden. De aanvraag heeft betrekking op de uitgevoerde illegale sloop van het complete interieur. Hierbij gaat het om het geheel verwijderen van alle vloeren, wanden, trappen, (binnen)kozijnen- en deuren en alle interieurafwerkingen en het aanbrengen van nieuwe vloeren, wanden en trappen volgens een nieuwe indeling. Het volstorten met beton van de volledige kelder en het slopen van de kelderkozijnen en koekoeken. Het volledig isoleren van het pand met dikke voorzetwanden. Daarnaast worden nog enkele nieuwe wijzigingen voorgesteld, zoals het aanbrengen van drie openslaande tuindeurkozijnen in de achtergevel, twee keer twee dakramen in het achterdakvlak en het herplaatsen van een drietal historische vensterbanken.

Evenals de reconstructie van de oorspronkelijke voordeur, reconstructie van de dakkapel in de voorgevel en het wijzigen van de kleurstelling van de gevels en kozijnen.

Motivering

Allereerst is het zeer pijnlijk om te zien dat het complete interieur van deze rijksmonumentale pastorie compleet is vernield. Na jarenlange verwaarlozing heeft een aanschrijving in het kader van de instandhoudingsplicht inmiddels geresulteerd in de start van de casco-restauratie van het exterieur. Geconstateerd werd vervolgens dat de binnenzijde van het rijksmonument in zijn geheel gesloopt is en vervangen is door een geheel nieuwe indeling met nieuwe vloeren, balklagen met staalconstructie, trappenhuisen, wanden en voorzetwanden (isolatie).

Ik zie geen aanleiding om positief te adviseren over het voorliggende plan om deze ontstane situatie te legaliseren. Er zijn met de moedwillige sloop hoge monumentale waarden verloren gegaan. Het is daarom van belang dat wat resteert behouden blijft, zorgvuldig wordt ingepast en dat de historische structuur hersteld wordt. In het voorliggende plan wordt op geen enkele manier rekenschap gegeven van de nog bestaande en herstel van verloren gegane monumentale waarden. Ik adviseer daarom om het voorliggende plan aan te passen en daarbij de historische situatie en structuur als uitgangspunt te hanteren.

Puntsgewijs:

- *Indeling interieur (historische structuur):* het neoclassicistische pand werd gekenmerkt door een lange middengang op de begane grond van voordeur tot achterdeur met aan weerszijden (vier) vertrekken en het trappenhuis. Op de verdieping, in dit geval de voornamere beletage, bevond zich de woonkamer aan de voorzijde (met de fraai vormgegeven vensterbanken). In de voorgestelde situatie ontstaat op de begane grond een groot L-vormig vertrek, waarbij slechts de aanzet van de gangstructuur bij de entree behouden blijft. Deze indeling is niet acceptabel en doet grote afbreuk aan het rijksmonument. Ik adviseer met klem om de historische structuur met in ieder geval de middengang te herstellen. Ook op de verdieping adviseer ik de oorspronkelijke structuur zo veel mogelijk te herstellen. Dit vanzelfsprekend gecombineerd met de positie van het trappenhuis.
- *Isolatie met voorzetwanden:* deze werkzaamheden zijn al uitgevoerd. Het isolatiepakket is vrij fors, waardoor de vouwblinden en de vensterbanken sterk verdiept komen te liggen. Door een minder dik isolatiepakket, direct op de gevel, hadden minder grote aanpassingen gedaan hoeven worden. Het detail van het dak bij de nok en goot is niet uitgewerkt in bestaand en nieuw.
- *Binnenluiken (vouwblinden):* ik adviseer de nog aanwezige binnenluiken / vouwblinden te behouden en om de recent dichtgemetselde ruimten, waar de binnenluiken in opgeborgen worden, te herstellen.
- *Monumentale vensterbanken (zitbanken):* in de oorspronkelijke situatie bevonden de monumentale vensterbanken zich onder de drie grote vensters in de voorname voorkamer op de beletage. De vensterbanken zijn verwijderd van hun oorspronkelijke positie en opgeslagen. Voorgesteld wordt om deze ter herplaatsen in de nieuw ontstane grote

ruimte aan de achterzijde. Ik ben niet akkoord met de nieuwe indeling. Mijn advies is daarom om de oorspronkelijke voorkamer als structuur te herstellen en de vensterbanken op hun oorspronkelijke plek terug te brengen.

- *Kelder, keldervensters en koekoeken:* De kelder is volgestort met beton en hierdoor niet meer toegankelijk. Voorgesteld wordt eveneens om de kelderkozijnen en koekoeken van de voormalige kelder te slopen. Deze ingrepen kunnen niet op mijn instemming rekenen. Hiermee gaan nog meer hoge monumentale waarden verloren. Ik adviseer het plan aan te passen en daarbij de historische situatie te behouden en te onderzoeken hoe de kelder in de huidige situatie alsnog toegankelijk gemaakt kan worden.
- *Gevelwijziging achtergevel met een drietal openslaande tuindeuren:* in de oorspronkelijke situatie bevond zich in het midden de achterdeur die uitkwam op de centrale gang. Het schuifvenster rechts is nog oorspronkelijk. De openslaande deuren links zijn al eens vervangen, hier bevond zich de serre. De voorgestelde gevelwijziging doet geen recht aan de historische opzet van de pastorie.
Ik adviseer daarom het oorspronkelijke venster rechts te behouden, de middelste opening te reconstrueren als achterdeur uitkomend op de middengang. Ter plekke van de serre adviseer ik positief over het vervangen van de huidige deuren door nieuwe openslaande tuindeuren. Dit sluit goed aan bij de historische ontwikkeling van de pastorie. Daarbij wil ik nog graag opmerken dat het van belang is om de oorspronkelijke gevelopeningen qua breedte en hoogte als uitgangspunt te hanteren bij zowel de opening van de tuindeuren als de achterdeur.
- *Reconstructie voordeur:* de huidige voordeur heeft geen monumentale waarde. Voorgesteld wordt om aan de hand van een historische afbeelding een reconstructie te maken. Deze ingreep heeft een positieve invloed op de monumentale waarden. Ik adviseer om het inzetkozijn met kalf te verwijderen en historische kozijn behouden. Voor de reconstructie van de deur ontbreken uitgewerkte detailtekeningen, deze zijn voor een goede reconstructie noodzakelijk.
- *Reconstructie dakkapel voorzijde:* voorgesteld wordt om de verdwenen dakkapel weer te reconstrueren. Ik adviseer hierover positief, echter met uitzondering van de voorgestelde oren, aangezien deze niet passen bij de sobere vormgeving van deze neoclassicistische pastorie. Dit geldt ook voor de bekleding van de wangen met multiplex. Ik adviseer deze in zink uit te voeren.
- *Dakramen achtergevel:* in het achterdakvlak worden twee keer twee forse dakramen voorgesteld. Deze ingreep vormt een te grote aantasting van het dakvlak. Ik adviseer maximaal twee dakramen toe te passen van een smal formaat en verticaal geplaatst op ruime afstand van de dichtbij zijnde hoekkeper. Opgemerkt wordt eveneens dat het dakraam in de linkerzijgevel geen passende uitlijning heeft in het dakvlak heeft ten opzichte van de hoekkepers / schuine daklijn. Dit moet in het plan aangepast worden.
- *Kleur gevels en kozijnen:* voorgesteld wordt om de gevels wit te schilderen en de vensters donkergroen. Ik adviseer de kleuren te baseren op de historische kleurafwerkingen die zijn aangetroffen. De gemeentelijk erfgoedadviseur kan bij het bepalen van een passende kleurstelling

behulpzaam zijn.

Onze referentie
1157038

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '***Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten***' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Adviseur Architectuurhistorie